

Aparador: coordina Ester Pino

■ Pere Calders Tots els contes labutxaca

El segell labutxaca ha sumat quatre fantàstics títols al seu catàleg d'obres fundacionals de la literatura catalana amb preu econòmic: la *Poesia completa* de Joan Vinyoli, l'obra poètica de Miquel Martí i Pol i, com a destacada, *Tots els contes* de Pere Calders. Els seus relats són considerats una obra mestra del gènere fantàstic: l'exposició que fa de la quotidianitat i la intrusió d'un fenomen insòlit i capgirador són traçats sempre d'una manera irònica, hilarant, amb un estil depuradíssim i elegant. El resultat són uns móns de ficció alienants que responen de l'ambient tancat i precís de cada conte, debatent-se sempre entre el misteri i la quotidianitat, la curiositat davant l'ocult i la veritat més palpable.

Renovador i impulsor del gènere, l'obra calderiana és una de les cotes més altes que ha donat la prosa en català. Un soterrani filosòfic, poètic i divertit a la vegada, que s'edita ara en la seva totalitat i convida a descobrir els seus reculls contístics menys coneguts. **Ester Pino**

■ Llorenç Villalonga Un estiu a Mallorca Club Editor

L'autor de *Bearn*, un dels cims de la novel·la catalana, amb *Un estiu a Mallorca* retrata, amb la seva ironia habitual, tan sucosa, tan malèvola en ocasions, però sempre elegant, la rànica aristocràtica mallorquina, el seu resclosiment i hipocresia. Un any abans de l'inici de la Guerra Civil, però en un ambient tancat, autàrquic, que es vol remotament aliè a les contingències polítiques i socials de l'època, tan "ordinàries i de mal gust", devien pensar. Qui fa trontollar i destarota aquest peculiar medi és, com George Sand al segle anterior, la criolla Sílvia Ocampo, una poetessa que ve de Sud-Amèrica i que amb la seva llibertat de costums i pensaments viurà en la baronessa Felipa la seva contraposició.

Celebrem aquest nou impuls a l'obra de Villalonga amb noves reedicions: Club Editor ja ho va fer el 2005 amb *L'hereva de dona Obdúlia* o *Les temptacions*, que per cert té molts paral·lelismes amb *Un estiu a Mallorca*, i properament ho faran amb les *Falses memòries de Salvador Orlan* i *La "Virreyra"*. **Esdres Jaruchik**

■ Maurici Serrahima Dotze mestres Edicions del 1984

1984 està ocupant el lloc que altres editorials catalanes, per diverses raons, han deixat buit, a l'hora de publicar novel·la traduïda actual de nivell i assaig literari de qualitat. A aquest últim vessant pertany la nova col·lecció de 1984, *Perfils*, que s'inaugura amb aquesta obra de l'injustament poc conegut Maurici Serrahima, un assaig recuperat, que es va editar originàriament el 1972 i que manté tota la seva vigència, rigor i interès. Com bé diu el títol, es tracta de dotze aproximacions; que són il·luminadores, concises, essencials, i que van a l'arrel de l'obra –i de com la vida quasi sempre influeix en l'obra– de dotze noms cabdals de la literatura catalana. Des de Verdaguier a Gaziell, passant per Casellas, Ruyra o Carner. Dotze autors ben representatius de l'edat de plata de la nostra literatura. I tot amb una prosa d'estil anglès, diríem: elegant, clara, incisiva. Tots dotze capítols són imprescindibles, però recomanaria els dedicats a Verdaguier, Vayreda, Oller, Bertrana i Gaziell. **E.J.**

■ VAA Els llocs de l'escriptura Edicions del 1984

El 2006, el filòleg, escriptor, articulista i especialista en la complexitat de la identitat europea Claudio Magris va fer una conferència a la Universitat de Girona. El 15 de novembre d'aquell any a la Facultat de Lletres van commemorar el Dia Internacional de l'Escriptor Empresonat per fer una jornada entorn l'obra de Magris. *Els llocs de l'escriptura* és fruit de la reflexió i testimoni d'aquella jornada, un recull de textos d'especialistes com Álvaro de la Rica, Antoni Martí Monterde, Giovanni Albertocchi, Valeria Bregalli i Xavier Pla, que tracten la visió magrisiana de territoris de frontera, els confins de la identitat i els espais literaris. El llibre també inclou l'article de Magris *Ibsen i la literatura triestina*, segons Pla, "síntesi excel·lent de moltes de les reflexions, temes i inquietuds presents en els seus llibres". Un assaig que contempla el món Magris en el seu conjunt, que resulta imprescindible per copsar els seus conceptes de nostàlgia, europeisme, Trieste, la seva relació amb Svevo o Madieri i que inclou una lectura d'*A cegues* per la seva traductora, Anna Casassas. **E.P.**

■ Simon de Beauvoir Les belles imatges Edicions 62

"Avui, i aquesta és la gran revolució del segle XX, produir és més important que posseir", diu Dominique, un dels personatges de *Les belles imatges*. La frase és representativa del que narra la novel·la: la vida d'una família parisenca de l'alta burgesia durant els anys 60. Hipocresia, oci, espectacle i prejudicis són les forces motrius que fan moure els personatges que, com titelles, estan clavats en la superficialitat més absoluta i és dins les relacions familiars on aquest fet és més palès: els parents es parlen com estranys. Això té les seves conseqüències: Dominique, que només viu de les aparences i les *belles imatges*, ha fet de la seva filla, Laurence, una nena insensible amb físic de model. El món que la rodeja es fa evident a través de la paraula directa, en una novel·la dialogada on l'escriptura de Beauvoir va donar una volta a les tècniques narratives més innovadores dels seixanta.

La novel·la, del 1966, és recuperada ara coincidint amb el centenari del naixement de l'autora en la fantàstica traducció que en va fer Joan Oliver. **E.P.**

■ Natalia Ginzburg Familias Lumen

L'obra de Ginzburg intenta passar a una prosa senzilla, àgil i serena el viure dins de la família per poder dibuixar un ambient que reflecteixi, a manera d'estampes, la vida en la seva amplitud, tant en la seva felicitat com en les seves misèries, però sobretot la que s'escola per les esclerxes de la vida quotidiana, la dels silencis, la dels detalls; la que basteix el món, en definitiva. Una estampa definitiva dels ambients de Ginzburg seria: "¿Per què ens avorrim tant? –vaig preguntar. –Perquè la vida és estúpida –em va dir, enretirant el plat-. ¿Què hi farem? Ens cansem aviat de tot (...)".

Però com diu Flàvia Company al pròleg de *Familias*, els protagonistes de Ginzburg "pateixen amb intensitat, però també gaudeixen amb intensitat, i sempre gràcies a coses petites, molt petites". Són quadres de vida que arrenquen de carícies, plors i retrets, sempre dins d'una escriptura increïblement continguda per on es passen fantasmes universals sota els noms de Nini, Dodò, Angelica, Giovanni, la Riri o el gat Abriguito. *Familias* inclou tres històries: *El camino que va a la ciutat* (1942), la primera novel·la de Ginzburg i on ve marcada ja la seva veu posterior, la que parla des de la innocència i diu més del que realment diu. Converses entre familiars i amics que configuren un marc, el de la pobresa i, més endavant, la guerra i el feixisme, sense subtilitats però amb una elegància brillant. El mateix ocorre a les altres dues novel·les del llibre, *Familia* i *Burguesia*, escrites 35 anys més tard. A totes tres parteix de qualsevol motiu –una boda, un gat, una frase feta– per traspasar el món de la seva família (els Levi) o com més endavant farà del seu marit, Leone Ginzburg –un intel·lectual rus que va cofundar l'editorial Einaudi, de Cesare Pavese–, d'aquells maleïts anys i de les diferències d'escala des del seu Palerm natal fins a Torí i Roma, recollit en la seva obra més important, *Léxico familiar*, editat per Lumen l'any passat. Un puzzle distanciat on el més íntim i el més històric es barregen en el mateix pla, subtilment. **E.P.**

■ Józef Czapski En tierra inhumana Acanalado

Józef Czapski, mort el 1993, és un pintor conegut i reconegut a Polònia, no només pels seus quadres sinó també per la seva obra escrita, que està formada per edició i crítica literària i pictòrica, per articles polítics però sobretot per aquest *En tierra inhumana*, memòries i investigació quasi policial a parts iguals. Memòries de les seves vivències durant la Segona Guerra Mundial i la postguerra, i investigació sobre els seus compatriotes de l'exèrcit polonès, desapareguts després d'aquesta, a mans de la temible NKWD, la policia política de la URSS. Al 1941 els presoners polonesos interns en camps soviètics eren més de quinze mil. Stalin es va comprometre a alliberar-los ben aviat. Però si no li importava la vida de tants milions de russos assassinats per ordre seva, menys encara el destí d'uns quants milers de polonesos. I és que només quatre-cents van ser alliberats, entre ells Czapski. *En tierra inhumana* suposa el relat de la seva reclusió i, sobretot, de l'apassionant i angiosa cerca dels desapareguts. **E.J.**

Manuel Segade
Narciso Fin de Siglo
Melusina

És motiu de celebració que aparegui un assaig ben documentat i amb una tesi estructurada, davant la pobresa del llibre d'investigació en el mercat editorial. *Narciso Fin de Siglo*, a més, resulta un llibre deliciós tant des del punt estètic (la selecció d'il·lustracions és una meravella) fins al temàtic: l'argamassa cultural de finals del XIX. Manuel Segade (La Corunya, 1977) proposa un passeig pels inicis d'una era de la qual som fills –la modernitat– a partir del mite de l'egolatria. Narcís mentre es mira al mirall s'està mirant a si mateix, diu l'antiguitat; com Narcís –indaga Segade– quan l'home modern crea ho fa pensant-se a si mateix. En aquest moviment d'autobiografia i de diàleg interior amb el món modern, *Narciso Fin de Siglo* es presenta com un carnaval inescrutable on l'autor recupera Balzac, Gautier, Jarry o Villiers, des d'una perspectiva "depravada" o des de l'art per l'art, i els passa pel sedàs de les tesis de Benjamin, Foucault o Blanchot. Un assaig que, com diu el mateix autor, pretén donar la fi del XIX sempre des de la mirada actual, en "un continu que és feina obligada recomposar". **E.P.**

Jonathan Franzen
Zona fría
Seix Barral

Amb el subtítol *Una historia personal* l'autor de l'èxit narratiu *Las correcciones* (2001; en castellà, 2002), que es durà al cinema aviat, traça un viatge per la seva infantesa i pel context nord-americà dels anys 60 i 70. El conservadorisme, la repulsió, els hippies i els moviments d'independència configuren el teló de fons d'aquest llibre que tot i que l'editorial l'ha col·locat en la secció d'assaig, es tracta més aviat d'una autobiografia personal de tints històrics i polítics.

L'obra arrenca en el moment justament posterior a la mort de la mare de Franzen, i en el punt d'inflexió que inclou la venda de la casa materna, la recuperació d'objectes i el trasbals de la memòria, acompanyat d'una crítica al món immobiliari clarament extrapolable. El records familiars grisos i amargs per on l'infant Franzen es movia formen un marc força desesperança, però que és adobat amb certs tocs d'humor –que li donen al llibre un aire més fresc– relacionats amb la mirada d'infant perdor de classe mitjana –sobretot davant les noies de l'escola– i de la seva reclusió en la lectura, especialment de còmics. Les tires de Schulz, el pare de Snoopy i Charlie Brown, en són en bona part protagonistes i reflex de la societat de l'època i els conflictes generacionals, costums i digressions que Franzen també explica a través de les seves pròpies estampes adolescents en un grupet a l'institut o en el seu descobriment de Kafka o Thomas Mann.

Cal destacar com a *Zona fría* Franzen ha abordat la seva introspecció i com ha dut el lector a entendre-la, a ritme lent, pausat, sense agonies ni escarafalls. Però el maneig de la crònica i els mecanismes de l'autobiografia –gènere renovador en els temps que corren– que n'ha fet servir es queden amb la porta mig oberta, i la seva força és més aviat tèbia, prudent i, de vegades, massa fluixa. S'ha posat a escriure donant-li voltes als seus fantasmes, però ho ha fet sense nervi. A Franzen, "considerat un dels millors joves novel·listes nord-americans" per la revista *Granta*, li falta jugar-se-la. **E.P.**

Raoul Vaneigem
Tratado del saber vivir para las jóvenes generaciones. Anagrama

Raoul Vaneigem (Lessines, 1934) va ser un professor de literatura que durant els 60 es convertí en un element fonamental de la Internacional Situacionista. En l'esforç per formular intel·lectualment una nova metodologia de la vida, Vaneigem va escriure aquest tractat del saber viure; un text que, entre el manifest i l'assaig de base sociològica i política, suposa, junt amb *La sociedad del espectáculo* de Guy Debord, el llibre que va precedir el Maig del 68, amb una crítica global del vell ordre del món.

Vaneigem va dividir l'obra en dues parts diferenciades: a la primera exposa els fets de la vida real que cal capgirar, i a la segona dona les pautes per invertir-los. A partir de Sade, Fourier, Marx, Stirner, Lautréamont o Zapata, l'autor proposa la defensa del dret individual a la subjectivitat i el rebuig d'un món on la garantia de no morir de gana canvia pel risc de morir d'avorriment. Com deixa ben clar Vaneigem al tractat, "la seva importància no deu escapar a ningú, ja que ningú, amb el temps, escaparà a les seves conclusions". **E.P.**

Jesús del Campo
Castilla y otras islas
Minúscula

En pocs mesos han aparegut al mercat tres obres de Jesús del Campo (Gijón, 1955): la reedició de *Las últimas voluntades del caballero Hawkins*, els relats d'*Historias del mundo para rebeldes y sonámbulos* –totes dues a Edhasa– i *Castilla y otras islas*, llibre memorialístic i de viatges on continua el seu particular apropament a la Història.

A l'últim llibre, el narrador es dirigeix cap a Castilla i Lleó amb un mapa i un quadern per fer un viatge que indaga en el passat i la mitologia de les poblacions que va travessant per esbrinar perquè el món és com és. Pel seu joc s'hi passen els reis d'Astúries que van iniciar la Reconquesta, Ricard de Lleó, Montaigne o Quevedo al costat de Mick Jagger o Bob Dylan. Amb la història en constant debat –entre el passat medieval i la quotidianitat contemporània–, pren una mirada que no és la del turista ni la de l'exiliat, sinó la de l'observador que vol recompondre els significats. La narrativa de Campo resulta diferent i s'escapa de la línia costumista de la novel·la, amb una original proposta, dura i arriscada, però ahora fresca i ben escrita. **E.P.**

Agustín Fernández Mallo
Carne de píxel
DVD

Quart llibre de poesia d'Agustín Fernández Mallo (La Corunya, 1967), resident a Mallorca i llicenciat en Ciències Físiques i capítol de l'estètica *afterpop* –segons Eloy Fernández Porta– o del que els mitjans de comunicació han designat com a "generació Nocilla" per la força amb què va aparèixer el primer volum del seu projecte narratiu, *Nocilla Dream*, millor llibre del 2005 segons *Quimera*. Per si això sembla poc, Fernández Mallo és qui porta la bandera a les lletres espanyoles del concepte "poesia postpoètica", aquella que inclou en els poemes elements de la ciència o l'art contemporani. L'imaginari de Fernández Mallo és transgressor; subverteix. No en va ha suposat una glopada d'aire fresc, principalment, en la narrativa espanyola actual. Pel que fa a la seva poesia en prosa, traient la part de referències al món del pop –que, com és de suposar, no diuen res de nou–, prové d'un imaginari poèticocientíficista en la mateixa línia que les seves *nocillas*, que si bé són complicades d'entrar-hi, ahora resulten molt divertides.

A *Carne de píxel* dibuixa una ciutat inventada on apareixen un home i una dona en els seus diferents processos de parella, des de l'inici fins la ruptura, a través dels quals el poeta aborda els conceptes d'amor o d'espai. Amb el suport d'un llenguatge a voltes informàtic, el píxel –l'element més mínim que conté el màxim d'informació– esdevé símbol del que li sobrepassa al poeta per la impossibilitat d'entendre's i explicar-se. La quotidianitat, l'experiència sobre l'amor, la parella, el record i el passat són presentats en petites dosificacions que recullen també els racons més foscos de la filosofia de Bataille o la paraula de l'infern de Manganelli, tot passat per un filtre d'imatges futuristes –"llengua d'aigua", "ADN postpoètic"...– on el més interessant és l'estil fred i tallant amb què expressa la capacitat d'interiorització i la connexió d'aspectes vitals –que en el fons són els que importen–, com fa en la narrativa, on Fernández Mallo és encara més incisiu. **E.P.**

Ricard Ripoll
El cant del Salvador
Proa

Aquest és l'últim llibre de poemes de Ricard Ripoll (Sueca, 1959), coordinador del Grup de Recerca en Escriptures Subversives. És autor d'una poesia de caire ficcional i alhora biogràfica, entre la qual destaquen els llibres *Els encontres fortuïts* (2001) i *La memòria dels morts* (2003); també és autor de la novel·la *L'espai dels impossibles* (2005) i traductor de Lautréamont i Robert Desnos. En el pròleg d'*El cant del Salvador* (IX premi Parc Taulí), Ripoll es dirigeix al lector, com va fer Baudelaire amb *La carogne*, i el recupera afegint un to didàctic: cal que el lector abans de tot vagi a trobar-se en el simbolisme francès i en el surrealisme català; Lautréamont, Rimbaud, Foix, Brossa i Bartra són alguns dels seus referents més preuats. El poemari té caràcter narratiu i beu també de fonts més clàssiques, on el seu protagonista, Salvador, símbol de la humanitat, de lluita i redempció, com el maragallà Serrallonga o el carnerià Nabí, fa un camí d'aprenentatge vital que col·loca el lector davant del lloc de l'escriptura i la reflexió de la lectura. **E.P.**